

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — 4 koruny — hal.

Na pol roka — 2 — —

Na štvrt roka — 1 — 20 —

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,

páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlásy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Nová vláda.

Trest a kľatba sa uvalila na nás. Dostali sme takú vládu akú sme opravde neočakávali. Fehérváry a pomocníci jeho nie sú iní, ako korbač na našu krajinu. Ťažké časy sme žili dosiaľ. Kadejaký liberál sa zaprel do nás, robil nám krivdy a škodu, toto všetko sme však pretrpeli. Mali sme ešte toľko trpezlivosti v zarmútenom srdci našom. Ale čo teraz nasleduje, to prevýši

trpezlivosť našu. Teda drabantí prídu pod vedením Fehérváryho. Prestane zákon a právo, nastane drancírstvo a násilenstvo. Beda slabým!

Viete kto je Fehérváry? Vojak a najzúrivejší liberál, ktorý nikdy nevšimal si zákony našej vlasti. Prežehnajte sa napred, lebo meno toto znamená nešťastie. Nezúfajte však, lebo búrka táto chytró prejde a nebe naše vyjasní sa.

Istotne čuli ste o tyranoch, ktorých nedotkli sa slzy sirôt, vdov a bedárov. Čuli ste o násilní-

Prvé Božie Telo.

koch, ktorí šliapali zákony a práva občanov; ktorí ukrižovali spravodlivosť a vyklali jej oči, a robili zločiny, aké len zlomyseľnosť schvaľuje. Všetky tieto nešťastia prevyšuje nová, ináč hruzovláda. — Pokor, sužuj, trestaj národ, udus ho, je rozkaz, a kapitán drabantov s pomocou najnižšieho citu liberálov prevede ukrutný rozkaz. Ale či ho prevede? My hovoríme nie!

Statočný politik nechtyl sa na smutnú prácu túto, len vybíjajú liberáli, ktorým je jedno, a ktorých svedomie čuší. Mnohých mužov oslovili, aby pritúžili putá na nohy národa a pomáhali nepriateľom jeho, len že nenašiel sa statočný vlastenec — ani liberál — ktorý by sa na to bol chytil. A požiadali aj tuhých liberálov, kdežto bol čas, keď liberáli bez výmenky dali sa na hoc čo. Len že teraz jedná sa o základné práva vlastní. Národ je rozhorčený a klaje na liberálov. Oči sa otvorily ľudu. Ťažké mu je jarmo, ktoré položil naň liberalizmus. Už klesá pod ťarchámy. Bieda jeho je nesmierná a liberalizmus sta tmavá kliatba leži na ňom, tak že volného dychu nemá. A predsa najdú sa ľudia, ktorí vražedelnú dýku dvíhajú na národ, robia hlúposti a prevádzajú zradu, aby sa v nesmiernej biede ani pohnúť nemohol. Teraz nám poslali Fehérváryho s krdlom frajmaurerov, lebo nové — toto — ministerium není iné, ako číry frajmaurer. To je nový trest na katolíkov. Či sa nedožili dosť zľahu a potupy? Teraz pošlú na nich Fehérváryho, tohoto prepriateho liberála, ktorý najviac robil na tom, aby nastaly civilné sobáše a matriky, a aby cirkev čím väčšie urážky podstúpila. On nám doniesol na krky protivného Tiszu, tento ale z vďaky Fehérváryho odporučal kráľovi, ako takého, ktorý obráni záujmy liberálov. No, my na to len to povieme že v parlamente nedostane ani peniaze ani rekrútov. Ministerium jeho čím skôr buchne.

Verným prívržencom Fehérváryho pri uvedení cirkevno-politických zákonov bol Ďuro Lukáč, nový kultus minister. Prvý frajmaurer má riadiť cirkevné a školské záležitosti. K tomuto nám dopomohol prekliaty liberalizmus a tí ľahostajní a naničhodní katolíci, ktorí nerozumne napomáhali vládu.

Nová vláda má udržať liberalizmus a vládu vojenských vrchností. Tisza a ľstiví kompani jeho tešia sa tomu, myslia, že Fehérváry pre nich kliesni cestu k vláde. Bude zas oldomáš a objímanie. Ako by aj nie, veď majú nastať pre nich starodávne dobré časy, keď aj z darebáctva dala sa pánsky žiť. My ale, hoc ak čierne mrákavy sú nad nami, a hoc ako ostria nepriatelia zbroj svoju na nás, nezúfajme. Boh je nad nami, ktorý netrpí nespravodlivosť, a žije v nás nádej, že ako sme prežili v minulosti až do neba volajúce tyranstvo, nespravodlivosť a násilenstvo, tak zneseme

ho aj teraz. Ani Fehérváry, ani Tisza, ani všetci bezociví a zlomyseľní liberanti nepremôžu nás. My právo naše bránime, a to neodne nám nikto. Dost ľahko, že tí, ktorých teraz na nás poslali tak pochodia, ako tí drabantí v snemovni, to jedno je isté, že zapovrhne ich celý svet v krajine. Rozhorčenosť je včul všeobecná, Fejérváryho ľudia za nič nemajú.

Krajina je silnejšia, ako tí biedni a zapovrhnutí liberáli, ktorí napomáhať budú novú vládu. Na čele tejto vlády stojí človek, ktorý žiadnej schopnosti k tomu nemá, a len so šablou chce panovať; ktorý ani len krajinskú reč nevie dokonale. On len to vie že pokorne musí slúžiť záujmy liberalizmu. Nuž a pomocníci jeho kto sú? Na toto remeslo sa len oni dali a s týmto je všetko povedané. Vábil ich veľký plat a neobmedzená vysokomyseľnosť, lebo schopnosti a vedy nemajú.

No my sa nenafakáme drabantov. Pustošil nás tatar aj turek. Bojovali sme sami oproti sebe. Vraždili a stínali predkov našich dravci v ľudskej koži, sužoval nás liberalizmus, a hľa z božskej milosti všetky tieto nešťastia prežili sme. Prevládžeme aj drabantov a zašlapíme liberalizmus, lebo národ je taká sila, ktorú nemožno zlomiť na vojenský rozkaz. Vždy je lepšie, keď panovník s národom drží, ako keď je medzi nimi spor. To nech nezapomnú tí, ktorí poslali na nás novú vládu, aby utlačila základné práva vlastní a právne žiadosti ľudu. No z toho nič nebude! My sa nedáme nielen drabantom, ale ani celému peklu! My žiť chceme a budeme žiť! Nepriatelia národa však zhynú potupne.

Zahorskýj.

Arciknieža Jozef †.

Smrť arcikniežata Jozefa vzbudila v celej krajine hlboký žiaľ. Výjavy sústrasti došly zo všetkých strán. Na všetkých verejných budovách a na mnohých súkromných domoch vialy celý týždeň čierne zástavy. Prvý vyslovil svoju sústrasť manželke arcikniežata Jozefa, arcikniežnej Klotilde jeho veličenstvo kráľ. Ministerpredseda gr. Štefan Tisza a minister honvédstva Aleksander Nyiry, poslali arcikniežatskej familie kondolovačný telegramm. Poslala arcikniežatskej rodine výjav hlbokoj sústrasti aj politická ľudová strana, ako tiež i ostatné snemové strany vyslovily všetky svoju sústrasť.

Vystretie vo Fiume.

Arciknieža Jozefa vystrelil vo Fiume vo veľkej prijímačej sieni letohrádku «Guissepe». V prostred sieni na čiernom katafalku ležala kovová rakev, okolo ktorej stály ťažké strieborné svietniky. Schodbište letníku obtiahnuté

bolo čiernym súknom. Na rakev poslali veľa krásnych vencov, ktoré položili vedľa rakve, zabalzamovaná mrtvola arcikniežata ležala v rakve, oblečená do husárskej generálskej rovnošaty.

Syn zomrelého arcikniežata, arciknieža Jozef August, so svojou manželkou arcikňažnou Augustou došiel do Fiume 14-ho o 8 h. ráno. Na nádraží uvítal vysokých hosťov, podestá, mešťanosta fiumanský s náčelníkom nádražia a prítomné boli i veľké zástupy ľudu. Štrnásteho preniesli mrtvolu do domovej kaplny. Ku kaplnke vedúca terasa ako i steny boli z vonku obtiahnuté čiernym súknom. Na oltáre kaplny, hneď pri hlave rakvy, stál veľký biely križ ovenčený peknými kvetinami. Kaplna bola otvorená aj pre obecnosť. Pri dverách kaplny stála stráž asiže ráz honvédi, ráz ohňohasiči a ráz policajti. V noci modlili sa pri rakve kapucíni a vo dne mníšky. Prv než rakvu na katafalk postavili, pri oltáre odslúžil sv. omšu fiumanský farár Kukanich, na ktorej prítomný bol aj zastupiteľ kráľa, arciknieža Karol Štefan so svojou manželkou. Po omši bolo posvätenie rakvy. Pod vedením opáta Martineza prišli na posviacku dvaja kanonici, desať svetských kňazov a deväť kapucínov. V sobotu 17-ho o 6 h. ráno posvätili mrtvolu zosnulého arcikniežata Jozefa ešte ráz. Pri kaplnke shromáždili sa: arcikniežatska rodina, veliteľ námorníckej školy, generál Artúr Csanády, námestník fiumanského gubernátora, veliteľ honvédskeho pluku a mešťanosta Franc Vio. Z kaplny tiahol pochod na nádražie, rodina arcikniežata zostala pri bráne kaštiela. Na čele pochodu šiel ohňohasičský spolok a oddiel veteránov. Za rakvou kráčal zástupca kráľa arciknieža Karol Štefan so svojim starším synom, arcikniežatom Karolom. Potom nasledovali zástupcovia vrchnosti. Pri letníku stáli v rade honvédi a na ceste fiumanský pluk smútočnej armády. Na nádraží stála čestná stotina a vojenská hudba. Rakvu položili na dvorný osobitný vlak a s týmto sa fiumanský cirkevný obrad skončil.

Prevezenie mrtvoly do budínskeho hradu kráľovského.

Vozňa osobitného vlaku do ktorej vložili mrtvolu zomrelého arcikniežata, znútra obtiahnutá bola čiernym damastom, na prostriedku vozne stál nízky katafalk a na tomto spočívala rakev. Osobitný vlak presne o pol deviatej dorazil na stanicu južnej železnice. Tu čakali veľdvormajster gróf Ludvik Apponyi, kňazstvo a nádvorní úradníci a sluhovia. Ako vlak dorazil, nádvorní sluhovia v nemej tichosti zdvihli rakev z vozne a preniesli ju do železničnej siene, ktorá ozdobená bola ako kaplna. V tejto sieni posvätil farár kráľovského hradu Károl Kánter opát mrtvolu. Po posviacke preniesli nádvorní sluhovia rakev na umrčie koč a smutný pochod pohnul sa ku kráľovskému hradu v nasledujúcom poriadku: Oddiel policajtov na koňoch, dvaja lakaji na koňoch s lampášmi, pluk honvédhusárov, jeden nádvorný jazdec, koč s nádvorným komisařom, nádvorný komisár na koni, koč s dvomi kamařami, koč s veldvormajstrom grófom Ludvikom Apponyi

a s námestníkom dvormajstra arcikniežata, dvaja nádvorní jazdci s lampášmi. Po týchto nasledoval umrčie koč s mrtvolou arcikniežata. Na pravej strane umrčieho koča šli šesť drabant ztrázcovia s alabardami, na ľavej strane šesť jazdcov telesnej ztráže s vyťahnutými šablami. Išli ďalej po oboch bokoch štyria, štyria nádvorní lakaji, za umrčím kočom stúpali dvaja lakaji s lampášmi na koňoch, po týchto nasledoval koč s komorníkmi zomrelého arcikniežata a napokon pluk honvédhusárov.

Arciknieža Jozef v kaplnke kráľovského hradu.

Keď krušný sprievod došiel ku kaplnke, dvorní lakaji zdvihli rakev z umrčieho voza. Pred kaplnou prijal mrtvolu dvorný komisár, spevári, ktorí spievali miserere, kňaz s križom a hradský farár-opát Karol Kánter. Rakev sprovádzali z oboch strán dvaja z telesnej stráže a dvaja zo stráže uhorskej, dvaja drabanti a dvaja jazdnej stráže a po každej strane štyria šľachtickí páži s horiacimi voskovicami. Sprievod v nemom tiehu vošiel do kaplny. Celá kaplna obtiahnutá bola čiernym súknom a na tomto pripevnené boli címere arcikniežata s nápisom: Archidux Josephus 1905. Rakev položili na katafalk, a po posvätení jej všetci prítomní opustili kaplnu hlboko dojatí. V nedeľu ráno od ôsmej do dvanástej, popoludni od druhej do piatej a v pondelok ráno od ôsmej do dvanástej pripustili obecnosť ku rakve vo svätoštefanskej kaplnke. Ľud oba dni v hustých húfoch tislul sa do kaplny v ktorej v pondelok počnúc od ôsmej hodiny ráno každú pol hodiny slúžili sa sv. omše za dušné spasenie zomrelého.

Pohrabné obrady.

O troch hodinách popoludni v pondelok prišiel do kráľovského hradu oddiel honvéd pechoty a honvéd husárov, oddiel korunných ztrázcov a oddiel telesnej ztráže i drabantov. Došli na to ku pohrabu povolani hodnostári ako Albin Csáky, predseda domu magnátov, Julius Justh, predseda snemovne, Franc Bolgár podpredseda, Štefan Rakovszky pre nemoc dostaviť sa nemohol. Prišli ministri z Viedne ako: Goluchovsky, Pitreich, Burian. Prišlo i nové ministerstvo uhorské, premnohí vyslanci, cirkevní a vojanskí hodnostári. Presne o štvrtej vstúpil do kaplny kráľovský dvor. Na čele jeho veličenstvo kráľ a arcikňažna Któtilda. Za ním Jozef August arciknieža a arcikňažna Augusta, arcikňažna Maria Dorotea, Margita a Alžbeta, malé arciknieža Jozef Franc, Ferdinand Koburg, knieža bulgárske, knieža Albert Thurn Taxis, potom nasledovali arcikniežata: Franc Ferdinand, Leopold Salvator, Fridrich, Eugen, Rajner a arcikňažné Maria Jozefa a Blanka; gróf Gustáv Majláth, biskup sedmohradský pri pomocietve biskupov dr. Medarda Kohl a Vilhelma Batthyány posvätil mrtvolu a po modlitbách obradných pomodlil sa nasledovnú modlitbu: «Modlime sa z hĺbin srdca nášeho, aby ten, čo cez celý život svoj verný bol k Bohu svojmu, ku cirkve, ku vlasti, ku kráľovi a ku rodine svojej obšialhol korunu večnej slávy». Po posvätení vniesli mrtvolu do kripty, kde ju biskup ešte ráz posvätil a odovzdal pod ochranu hradného farára-opáta Karola Kánter. Po pohrabe

kráľ o šiestej hodine večer odcestoval do Viedne a odcestovali o niekoľko minút pozdej s osobitným dvorným vlakom i všetci arcikniežatá a arcikňažné čo pri pohrabe boli prítomní. Slávnostné requiem za dušné spasenie zomrelého odbavilo sa v útorok 20-ho júna v hradnej kaplnke svätého Štefana.

Škola je učiteľka pre život.

Úlohou školy je vyučovať mládež vo všetkom čo je vôbec pre život potrebné. Zvláštnou úlohou školy ale je vyučovať mládež v prvom rade v tom, čo je pre život najpotrebnejšie. Čo je však to najpotrebnejšie pre život? Dľa všeobecnej skúsenosti je to náboženstvo. Prvou úlohou každej školy je teda mládež v náboženstve vyučovať. A škola bár akého mena alebo druhu, len natoľko zodpovedá svojmu vznešenému cieľu, nakoľko klade zvláštnu váhu na to, aby city náboženské zaštiepené boli už do útlych srdc mládeže. Dieťa už v najútlejšom veku musí poznať aspoň prvopočiatné a základné pravdy svojho náboženstva. Len vtedy, keď náboženstvo živé korigenky pustilo v útle srdce dieťaťa, počne ono v tej miere ako sa mu rozum vyvíja, náboženský zmyslať, konať a jednať. Náboženský duch previeva celou jeho osobnosťou. Z malého zrnka náboženstva, ktoré sa púšťa do útleho srdca dieťaťa, vyvíja sa časom mohutný strom presvedčenia náboženského, na ktorom v živote všetko záleží. Človek náboženského presvedčenia dľa tohoto sriaďuje svoje myšlienky, svoje jednanie a skutky a týmto oduševnený postaví sa pri každej príležitosti neohrožene ku obrane, toho najsvätejšieho čo mu je na svete, svojho náboženstva. Preto máme prítomne pomerne málo obrancov náboženstva, lebo je pomerne málo ľudí dôkladne vyučených a vzdelaných v náboženstve. Náboženstvo je každému tá najpotrebnejšia vedomosť. Tejto vedomosti vyučovať má sa mládež v školách, preto je škola učiteľka pre celý život.

Školy kresťanské založila cirkev. Ako apoštolovia Pána a učedníci jejich rozosli sa po celom svete a ohlasovali slovo Božie, vyučovali ľud, mlúvili ku dospelým a ku malučkým. Keď sa cirkev zriadila, nástupcovia apoštolov, biskupi, kňazi a mníši čo za príkladom svojich predkov rozširovali vieru Kristovú, vyučovali ľud v kostoloch a pomimo týchto vo školách ku kostolom a kláštorom pristavených vyučovali mládež a dietky. Cirkev teda od samého prvopočiatku nešírila tmú, ako to jej liberálni nepriatelia o nej hovoria, lež šírla vždy osvetu a pravú vedomosť, bo ohlasovala pravdu božskú. Cirkev bola teda od prvopočiatku svojho, tá pravá učiteľka pre celý život.

Nepriatelia však cirkve, závideli jej ten vznešený zástoj, aký vznešeným spôsobom vyplňovala v spoločnosti ľudskej a školu i mládež násilím vyrvali z jej náručia. Neraz tí, ktorých cirkev učila a ako pečlivá matka na vlastných prsách kojila mliekom božskej pravdy, obrátili sa proti nej. Školy vzaly štáty pod svoju opateru a

pod svoje dozorstvo. Nasledovali oni pri tom tú liberálnu zásadu, že keď v krajine všetko patrí štátu, patrí mu teda aj škola. Táto liberálna zásada nemá ale pravdivého základu. Preto si cirkev všade a vždy hájila svoje právo, ktoré má na školu. Behom časov pominuly sa mnohé štáty, vedľa nich ale stojí cirkev pevne a nepremožiteľne, bo je vystavená na skale a brány pekelné nepremôžu ju, a stojí ako pravá učiteľka všetkých národov a každému pre celý život.

Ako pravá učiteľka cirkev pri ohlasovaní božskej pravdy, teda náboženstva, zpúšťa a uponižuje sa ku svojím posluchačom a učencom. Neide cirkve len o to, aby ona veľké pravdy božské len ohlasovala, lež si vždy dala a dá na tom záležať, aby čo ona ohlasovala alebo čo učí a ohlasuje tomu poslucháči a učenci jej aj rozumeli, to sebe zapamätali, tomu sa dôkladne naučili a dľa toho potom aj žili ako to Boh žiada. Následkom toho ohlasovala a ohlasuje cirkev slovo Božie jazykom ľudu, ktorému ho ohlasuje, zrozumiteľným. Hodnosť a vážnosť, ba svätosť slova Božieho to požaduje, aby ho každý rozumel čo ho slyší. Podobne to platí aj o ohlasovaní slova Božieho vo školách, o vynaučovaní v náboženstve. Len jednu knihu má svet v ktorej je celá a všetka múdrosť zložená a to je kniha náboženstva, totiž katekismus. V tejto knihe sa všetko to obsahuje čo každý človek má vedieť a veriť, aby keď to všetko v živote svedomite nasleduje, nielen tu na zemi stal sa šťastlivým, lež čnostlivým životom, ako nám ho katekismus predpisuje, zabezpečil si aj večné spasenie. V tejto najvážnejšej a svätej vedomosti, akú obsahuje katekismus vyučovať treba mládež a nadevšetko deti v takej reči, ktorú oni najlepšej rozumia. Vzneseným cieľom vyučovania v náboženstve je, aby si dieťa vedomosti viero- a mravouky tým dokonalej privlastnilo, a aby skrze to poznalo aké povinnosti má oproti Bohu a ku svojemu bližnému. Pravdy náboženské sú podajodné jednoduché, druhé ale sú tak ťažké, že si ich dieťa, len s pomocou podrobného vysvetľovania privlastniť môže, aby ale toto vysvetľovanie aj rozumelo a vysvetlenú pravdu na celý život zatvorilo si do svojho srdca, vysvetľovanie stať sa musí takými slovami, ktoré dieťa najlepšej rozumie, teda v reči materinskej. Materinskú reč dieťa nikdy nezabudne, — jest to veľká zriedkavosť, žeby dieťa zabudlo reč otca alebo vlastnej matky — nezabudne teda dieťa nikdy ani náboženské pravdy v materinskej reči mu prednášané. A to je tá najhlavnejšia vec. Cirkev chce mať za svoje náboženstvo oduševnených kresťanov, ktorí po kresťanský zmyslať a žijú, ktorí predpisy a prikázania náboženstva svojho svedomite nasledujú. Cirkev chce mať dietky pevného rázu a presvedčenia kresťanského, týmito ale stanú sa len vtedy, keď od najútlejšieho detinstva svojeho vo svoje srdce a svedomie zaštiepili si učenie a zásady náboženské tak pevne, že ich ani lákanie, ani zlé príklady zkaženého sveta, ani hrozba trestov a smrti mučennickej z tadial vytref nemôžu. Horlivých kresťanov a duchov razných vychováva len cirkev, bo je ona tá najspolahlivejšia učiteľka nielen pre život dočasný lež i pre večnosť.

Nesčíselné sú ponosy aké všestranne možno slyšať o tom, ak zkažená je mládež a ak zlý je tento svet. Ponosy tieto sú bohužiaľ oprávnené. Spozorovať možno i v tak rečených nižších triedach ľudu istú ľahostajnosť vo veciach náboženských, nad akou zhrozíť sa musia starší a šlechetne zmýšľajúci ľudia, z druhej strany vidno u mládeži tak hlboký mravný poklesok o akom sa starším našim nikdy ani nesnívalo. Z kadiaľ že táto pliaga pokolenia ľudského? Z kadiaľ že sa mládež nevychováva v duchu náboženskom dľa učenia Kristovho. Vtedy až keď sa pokolenie ľudské navráti ku pravdám aké nám ohlasuje cirkev, vtedy až keď každý človek snážiť sa bude pravdy tieto v živote uskutočniť a teda dľa ných žiť, vtedy až keď sa svet nezpustí Boha, ani Boh neopustí svet, a vrátia sa opeť ku nám blažené časy našich predkov.

POLITICKÉ CHÝRY.

Vyjavenie sústrasti.

Politická ľudová strana snemová v sobotu dňa 17-ho júna o šiestej hodine večer vo vlastnom kruhu držala poradu na ktorej jednodhlasne bola uzavrela, aby ľudová strana snemová na rakev zomrelého arcikniežaťa Jozefa znakom sústrasti položila veniec, a krom toho zvláštnym dopisom sústrasť svoju vyjaviť arcikniežaťu Jozefovi Augustovi a celej rodine vysokého zomrelého.

Snemovňa.

Vo veľkom počte zišli sa otcovia vlasti v sobotu dňa 17-ho júna v snemovni ku porade. Ablegáti dostavili sa všetci v čiernom rúchu. Nechýbali ani ministri, ako inokedy, len Khuen-Héderváry a Ladislav Lukács skveli sa neprítomnosťou. Ešte aj Dezider Perczel prišiel ku tomuto zasadnutiu, ktorého nebolo v snemovni od tých čias, čo tá háklivá otázka jeho nezaslúženej penzie prišla na povrch.

Predseda snemovne Julius Justh zahájil zasadnutie rečou, v ktorej spomenul smrť arcikniežaťa Jozefa a vzdvihol jeho veľké zásluhy o celú krajinu. Pod touto rečou stali hore ablegáti a znakom úcty poslúchali ju po stojačky. Ako si vyslanci po zakončení tejto reči sadli, predseda snemovne prehovoril ďalej nasledovne: Oznamujem ctenému Domu, že večerajšieho dňa dostavil sa ku mne pán veľzbrotmajster barón Gejza Fehérváry, ako ku predsedovi Domu a oznámil mi, že jeho veličenstvo poveril ho utvorením kabinetu, a že sriadenie tohoto kabinetu je už zakončené, tak že nový kabinet prisahu zajtra v nedeľu zloží, a vymenovanie jeho už v pondelok uverejní úradný zpravnik. Oznamujem ctenému Domu, že na základe obdržaného plnomocenstva, v tom som sa

usniesol s veľzbrotmajstrom barónom Gejzom Fehérvárym, aby cieľom predstavenia sa nového ministerstva a prevzatia kráľovského dopisu, vo stredu, 21-ho júna o 10. hodine predpoludním držala snemovňa zasadnutie.

V tomto zasadnutí bude teda na dennom poriadku dľa návrhu predsedovho: predostrenie listín, prečítanie kráľovských listín a predstavenie sa nového ministerstva. Po prijatí tohoto denného poriadku zakončilo sa zasadnutie. Ablegáti v čiernych oblekoch prišli ku počte zomrelého arcikniežaťa ku snemovnému zasadnutiu. Bezpochyby čierne myšlienky zmohly sa vsetkých, nad čiernou budúcnosťou, akú znamená pre celú krajinu čierne ministerstvo veľzbrotmajstra baróna Gejzu Fehérváryho.

Sedem čerepárov.

Keď si tie vojenské kruhy a liberáli, čo s nimi vždy do jedného mecha dujú nevedeli dať rady, vzali si na pomoc sedem čerepárov. aby im títo omastili tú jejich kapustu. Veď ju oni aj omastia. Keď sa vrchy kotia, obyčajne okotia smiešnu myš. Po predlhej kríze, pri ktorej tak mnoho všeliakých politických babie pomáhalo, narodil sa nám napokon škriatok, pod menom *záležitosti veďúceho ministerstva*. Záležitosti môžu byť všeliaké: krajinské veľké a osobné menšie. Všetky tieto záležitosti povedie toto ministerstvo, kto bude mať z toho osuhu, to je pobočná vec. Kríza v Uhorsku už pridľho trvala, muselo sa nastrašiť a kto mohol byť ku tomuto nie veľmi chvalitebnému sverepu vítanejším, ako veľzbrotmajster barón Gejza Fehérváry, kapitáň drabantov?

Ministerpredsedom je teda barón *Gejza Fehérváry*, je on spolu aj ministrom finančným a aj ministrom a latere. Už tým ukázal čo umie. Tri ministerské platy fahať, to neuhádne každý chruňo. Jeho úloha ako ministra, je celkom vojenská, preto aj predsedu snemovne navštívil vo vojanskej rovnošate, aby si svet nemyslel, že je on tiež len taká civilbagáz.

Jozef Kristóffy vymenovaný je za ministra vnútorných záležitostí. Dal sa vraj dlho nahovárať. Výhľady na veľké veno premôžu obyčajne dievku, čo by sa ako dlho dala pýtať. Ministerský plat má byť dosť dobré veno a k tomu pekný titul a ako minister vnútorných záležitostí a spolu freimaurer čo on môže všetko v prospech tých bratrov fraimaurerov urobiť. Ľud nech platí až mu kosti praštia.

Ladislav Vörös vyvolil si ministerstvo obchodu. Na tento jeho krok môže byť pyšný tento minister obchodu navrátil sa dvermi ta, z kadiaľ ho dakedy vyhodili oblokom. Druhých nešťastníkov vyhadzujú dvermi, a musia sa oblokom vškrieť do úradu. Obchodu sa Vörös rozumie, či ale k prospechu obchodníkom, to je veľké tajomstvo budúcnosti.

Ondrej György je ministrom orby. Orbe sa priam toľko rozumie ako sliepka pivu. Nuž ale preto nič, bo ho len preto vymenovali za ministra orby, bo sa jej nerozumie. Kto to kedy vidal, aby sa minister aj orbe rozumel. Dosť je, keď si vie zanôtiť: «neorem, nesejem samo sa mi rodí...»

Đuro Lukács vymenovaný minister výučby a osvety ako hlava fraimaurerov, to je až chlapina. Veru ste trafili prstom do komína. Či tento minister tie katolícke základy spravovať bude dľa liberálnych zásad fraimaurerských, či na cirkevné hodnosti kandidovať bude kráľovi mužov vždy zaslúžených, kto by to vedel včul predpovedať? Známo je len to, že je freimaurer a aj to je ešte známo, že každý freimaurer je nepriateľom cirkve a katolíkov.

Bertalan Lányi minister pravosúdia, patrí medzi tých pánov ktorých v krajine nikto z blízka nezná. Puškový prach nevynašiel.

Bihar napokon kommandovaný je za ministra honorvédov. Keby ho boli poslali do Kocúrkuva ovos brúsiť, na kommando bol by aj ta musel ísť.

História čerepárov je krátka a žalostná. V tmavej noci pustili sa na jarmok bez tovaru, nazdávali sa, že tam dakoho okabátiť môžu. Kára sa im však prekotila do jarku a zagniavila v blate čerepárov.

Porada ľudovej strany.

Ľudová strana snemová v utorok dňa 20-ho júna o pol ôsmej hodine večer držala poradu pod predsedníctvom grófa Aladára Zichy. Pri tejto porade prítomní boli skoro všetci členovia politickej ľudovej strany. Boli tam totiž: Franc Buzáth, Franc Csizmazia, Franc Darányi, Michal Dömötör, Jozef Farkas, dr. Alexander Giesswein, Karol Hentz, barón Ivor Kaas, Alexander Karácsonyi, Ján Molnár, dr. Béla Nyáry, Štefan Rakovszky, Štefan Szabó, Alexandor Simonyi-Semadam, Franc Szkycsák, Ján Trubinyi, Franc Udvary, dr. Karol Wildfeuer a Mikuláš Zboray. Zápisnicu tejto porady viedol Michal Dömötör.

Gróf Aladár Zichy zahájil poradu a podal zprávu o poslednom zasadnutí výkonného výboru a o jeho uzavretí dotyčno stanoviska, akého držať sa bude pri predstavení vlády Fehérváryho. Keď ku tomuto predmetu prehovorili: Štefan Rakovszky, Buzáth, Nyáry, barón Kaas, predsedovu zprávu porada prijala jednohlasne. Zaoberala sa potom porada s voľbami, ktoré sa príležitostne mimoriadne pridať môžu. Ku tejto otázke prehovorili: Franc Udvary, Buzáth, Rakovszky, Szabó, Giesswein, Darányi. Porada sa na tom uzniesla, že jestli sa uprázdnenie mandátov v takých okresoch udá, kde je ľudová strana zakorenená, tam kandidátov postaviť zamýšľa. S týmto sa porada zakončila.

Audiencia u kráľa.

Staré ministérium dostavilo sa pod vedením ministra-predsedu grófa Štefana Tiszu v nedeľu 18-ho júna o pol tretej popoludní ku poslednej audiencii u kráľa. Či im tlikly srdiečka. Už je koniec sláve. Nič netrvá na tomto svete na veky a ako hovoria aj ten najpeknejší Šmulo konečne predsa len raz oprašívie. Po starom ministerstve predstavilo sa pred jeho veličenstvom kráľom hneď ku audiencii mladé ministérium. Sami heski junáci. Títo už včul obrátiť celý svet a jeho okolie na ruby. Úfame

sa však, že ani tieto štihlé a vysoké jedle neprerazia oblohu nebeskú.

Lúčenie štátnych tajomníkov.

Všetko nás opúšťa, nielen naši predrahi ministri, lež ešte i jejich tovaryšia, štátni tajomníci. Tajomníci Gränzenstein, Makfalvay, Sándor, Serényi odstupujú z úradov svojich. Mišo Zsilinszky v ministerstve výučby ostáva na semeno. Penzie a milostné dary pravda lepšie šmakujú ako služba.

Božské mlyny.

Hovoria, že božské mlyny pomaly ale istotne melú. Tisza buchol a hlboko a za ním buchol aj chýrny predsed snemovne Dezider Perczel. Imkompatibilitný výbor zrušil jeho mandát na základe jeho nesprávne povýšenej penzie. Keď túto smutnú novinu Tiszovi do liberálnej peľeše doniesli, zalomil rukami a povedal: keď to tak pôjde musíme všetci vyvandrovať. No len čím skorej. Nikto za vami plakať nebude.

Aké plány má Fejérváry.

Každý vojak musí mať svoje plány. Keď už Fejérváry programu nemá, má aspoň svoje plány. Pri tých najpeknejších plánoch nás doposiaľ ešte všade vybili, aj v Talianskej, aj pri Kráľovom Hradei. Hlavná vec je teda, aby Fejérváry mal plány. A on má ten plán, že až by aj v snemovni pri bársakom návrhu v menšine ostal, tak on predsa nezloží ministerstvo. Vzdor nedôvere snemu bude panovať ďalej. Keby vraj zaľakoval nemol by pokračovať v pojednávkach o smluvách s cudzozemskom a ťažká otázka kvoty by bez neho tiež nemohla byť rozriešená. Môže sa teda na sneme robiť čo chce, on vydrží na svojom mieste, lebo je on vojak. Až by však dľa svojej chuti krajinu spravovať nemohol, to odročí parlament. Toto sú takrečené konštitucionálne plány Fejérváryho. Je toto ako by kanón obrátený na snemovňu. Len že sa stáva, že tie naše drahé kanóny mnohokrát aj nazad vypália.

Z CUDZOZEMSKA.

Pápež ku talianskym biskupom.

V Ríme uverejnili encikliku pápeža ku talianskym biskupom. Táto enciklika zaoberá sa s účinkovaním kresťansko-katolíckych demokratov a kňazstva. Povzbudzuje pápež ku zakladaniu ľudových spolkov, ku ktorým pripojujú sa majú všetky ostatné hospodárske spolky katolíckeho rázu a vyzýva obecnosť, aby bralo účasť na verejnom politickom živote cieľom pozdvihnutia kresťanskej civilizácie a blahobytu ľudu.

Rusko-japonská vojna.

Z bojišťa v Mandžurii dochádzajú rozličné a vôbec protivné zprávy. To jedno je isté, že tam zrážky nepriateľských vojev nepretržene trvajú. Výhlady na uzavretie mieru sú vraj isté, len že prípravy k tomu veľmi dlho trvajú. Rusko doposiaľ nevymenovalo svojich splnomocnených ku pojednávaniu pokoja. Japonsko pretriasa ešte vždy len tú otázku, pod akými podmienkami by sa mal pokoj uzavrieť.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je :

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Do Ameriky : Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tíh ct. predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

«Krest'an» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESÉDNICA.

Poučné rozprávky.

(Pokračovanie.)

Ubohému Michalovi do čista pomútil rozum ten žid, lebo Kállai bol židovský agent. Veď nebola maličkosť rozhodnúť sa, či ísť do neznámyho sveta, do neistoty, a či zostať v rodisku a mordovať sa so zemičkou, ktorá živila otca a deda jeho. Veď mu je domovinou osada Jalovec. Koľko milých pamiatok viaže ho k nej, a má ju opustiť. Nuž a domček, kde ho kolísali, ktorý starý otec bol vybudoval, má tiež zanechať?

— Nie! To neurobím! Radnej zhyne, ale moju milú domovinu neopustím. Z tej cudzej zeme by sa ešte aj moje kosti pýtali domov. Takto rozmýšľal. Ale keď mu to prišlo do rozumu, že ako zle sa odpláca jeho namáhanie, že na staré dni dosť ľahko zobrať bude, vôľu dostal ísť do Ameriky, kde — ako si to on predstavoval — peniaze zhrňajú lopatou. On ako on, už by len vyžil voľáko aj v tomto chudobnom kraji, ale jeho milí čo budú robiť, keď už nebude vládnúť pracovať? Hľa, keď poslúchne toho cudzieho pána, ktorý je tak láskavý ku nemu, bude mať bezstarostnú budúcnosť. Nagazduje toľko, že bude spokojne žiť aj s rodinou.

Konečne prišla nedeľa. Pán Kállai zadržal slovo a Michal dal ruku, že pojde do tej blaženej Ameriky. To ostatné židák — lebo to bol Kállai — vzal na seba.

Veď to jednoduchá práca. Len peniaze sú treba. Dost mu je 300 korún. Ponevác Michal hotových peňazí nemal, židák povedal, že mu vykoná požičku v sporiteľni. Veď len na dva tri roky potrebuje, potom vyplatí to aj z lajblikovho vačku. Kállai doniesol voľáky zelený papierik a podstrčil ho Michalovi, aby podpísal, lebo že sporiteľna

ináč nedá peniaze. Je pravda, že na tom veksle miesto 300 korún 400 bolo napísané, ale to nič nerobí. Hlavná vec, aby mal na cestu.

Sporiteľna dala na dom Michalov. Z peňazí žid Kállai len 30 zlatých doručil Michalovi hovoriac, že za ostatné zaopatrí mu kartu na železnicu a na paroloď. Pritom mu prísne naložil, aby nespomínal cestu ani pred notárom, ani pred farárom, aby ho dáko neodhovorili.

— Len sa prichystajte, lebo o dva-tri dni istotne odcestujeme.

Na tretí deň dostal Michal list od Kállaiho, že ho čaká v B.

Chudák Michal ani sa neodobral od príbuzných, ale ako zlodej nočnú hodinu vykradol sa z dediny.

Bol celý zronený. Srdce mu bilo nespokojne a cítil sa, ako čo by bol volačo veľmi zlého vykonal. Na pleci pratal hodný batoh, opieral sa o hrubú bakulu, vzdychal žalostne a z husta utieral slzy, ktoré mimovolne vykĺzly sa mu z očí.

Keď prišiel za dedinu, vrhol sa na zem a boskal ju.

— Či ta uvidím ešte ráz rodisko moje? Dobré sa majte známi moji! Žehnaj vás Boh. Vzal malú hrudku, strčil ju do kapse a jachal ďalej.

Kállai ho vskutku čakal. Sadli na vlak a ešte ten deň dorazili do Budapeštu. Tam sa sišli s viacerými robotníkmi, ktorých tiež bol zväbil židovský agent do Ameriky. Strčil ich všetkých do jedného železničného voza, dal k nim istého obsuchaného pána, ktorého on Jolšvaim nazval, a povedal, že ich ten odprovadí až do Hamburgu, len aby ho poslúchali. Dal každému kartu až do Ameriky, kde ich čakať budú toho istého pána Iudia, ktorý má té bohaté zlaté baňe. Prial im šťastlivú cestu a šiel po svojom.

Tri týždne prešly, kým sa nám už dobre známi vy-fahovalci — po mnohých trápeniach a nedostatkoch — dostali do nového sveta.

Ah, strašná to bola cesta! Koľko rázy len preklínali tú hodinu, keď sa naviesť dali tomu huncútovi židovskému! Hej, keby to napred boli vedeli, ako je to po mori cestovať, nikdy by sa neboli odtrhli od svojich!

Štvrtý deň strhol sa náramný víchor, ako čo by sa Boh bol nahneval na týchto neborákov, že tak ľahkomyselne opustili kraj svoj. More vlnilo sa. Bolo preplnené prepastiami. Vlny dvíhaly sa do výšky a zas padly do hlbokkej prepasti. Metaly, hádzaly paroloď ako loptu. Cestovní preplnení boli strachom. Zalamovali rukama, lkali a modlili sa neprestajne. Postavenie cestovných tým bolo strašnejšie, že bola tmavá noc. Nezostali na palube, aby ich vlny nestrhly do mora, ale schovali sa do komôrok, tam potom kľakli na kolená a prosili Boha, aby ich zachránil od istej smrti. Ach, na mori aj neznaboh sa naučí modliť.

Boh láskavý smiloval sa nad nešťastníkmi. K ránu more utíchlo, tak že paroloď bezpečne mohla ísť ďalej. Ale jeden z vyfahovalcov od ustavičného strachu a zlej chôvy ochorel, a vzdor bedlivej opatery, odobral sa na večnosť. Dľa námorníckej obyčaje zašili ho do vreca a hodili do

mora. Keď nás Michal videl ako sa ten neborák prepadaul v nesmiernej hĺbke mora, bolo mu ctiivo, vzdýchol si, a prišli mu na um tí, ktorých doma nechal. Ak aj on tak pochodí ako ten nešťastník? Čo bude s jeho rodinou? (Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Z biskupstva spišského. Spišský biskup dr. Alexander Párvy dňa 25. júna v Hanušovciach, 26. v Nízných Lapsoch, 27. v Nedeci, 28. vo Fridmane a 29. v Starej Vsi bude birmovať. — Spišský biskup vymenoval Jozefa Höhra, kaplána kapitúlskeho za farára do Teplej (liptovská stolica), on bude hodným nástupcom nebohého farára Vlossáka. — Do kapitule za kaplána povolaný je Ján Elischer, kaplán vlachský. — Do Vlacha poslaný je za kaplána Ján Horváth, kaplán ružomerský. — Albin Maxian, kaplán markušovský, zostal farárom v Sliachoch (lipt. stol.). — Za kaplána do Markušoviec poslaný je Ján Hanuska. — Na uprázdnenú faru v Lechnici (Spiš) vymenovaný je Ján Cseh, farár lešnický. — Do Lešnice je za dočasného administrátora poslaný Michal Bajor, terajší administrátor lechnický.

Perský šah vo Viedni. Tieto dni predpoludním perský šah prijal na audiencii viedeňský diplomatický sbor, a síce veľvyslancov po jednom a ostatných diplomatov pohromade. Cestou tlumočníka perský šah rozhováral sa s každým diplomatom. Pozdejšie panovník Perska navštívil členov dynastie, baviacich sa vo Viedni. Večer bola v paláci perského veľvyslanectva hostina.

Z Turčianskej. Stoličný výbor stolice turčianskej dňa 15. t. m. vydržoval valné shromaždenie, na ktorom predsedal hlavný župan stolice Juraj Justh ml. Predsedajúci hlavný župan peknými slovami líčil ztratu, ktorá stihla odumretím arcikniežata Jozefa panovnícky dom a rozpomenúc sa o zásluhách nebohého arcikniežata, navrhol, aby obecnosť turčianskej stolice vyslovila svoju sústrasť nad smrťou arcikniežata Jozefa v prípise na arcikniežatskú rodinu. Návrh výborníci jednohlasne prijali. Potom podžupan turčianskej stolice prečítal svoju štvrtročnú zprávu, ktorú valné shromaždenie vzalo v známosť. Hlavný župan svojim, zákonom zabezpečeným právom administratívneho praktikanta Karola Martineska vymenoval za čestného stoličného podnotára. Za tým začali pojednávať prípis hevešskej stolice o politickej situácii, ktorý vzal stoličný výbor v známosť, ale upraví na snem osobitný prípis, v ktorom bude žiadať, aby sa vládna kríza riešila dorozumením sa s korunou. Zatým vzali v známosť i viac prípisov a po vybavení bežných záležitostí sa zasadnutie skončilo.

Chýry zo Spiša. Dňa 17. júla predajú v Prešove na licitácii Smrdzonku a všetky iné budoviská s mlynami, vyjmúc Červený Kláštor, ktoré prešovský grécko-katolícky biskup v Spišskej Magure má. Za týmto predajom príde rad na lesy a role. S predaním celého biskupského majetku poverený je Anton Beszkid, advokát staroveský. — V Šmeksi dľa dňa 6. júna vydanéj zprávy bolo do vtedy 255 hostov. — V obci Dvorec roztrhali vlei na košari dve svine. — V septembri už bude v Levoči elektrické osvetlenie. — Vo Vlachocho dňa 9. júna jedno 9-mesačné dievčatko, menom Helenka Sutor, spadlo do studne a sa utopilo. — V turičné sviatky navštevovalo naše čarokrásne Tatry 150 pruských turistov. — Dňa 16. a 17. júna bol vo Spiši veľmi dobrý, tichý a teplý dážď.

Zdravotný stav stolice trenčianskej dľa zprávy stoličného hlavného lekára bol v mesiaci máji prajný, len osýpky vystúpily epidemične na viacerých miestach, a síce na Turzovke, na Čaci, v Rakovej, v Staškove, vo Varine, v Dolnej Tizine, v Belej, v Žiline, v Rovnom a v Bánovciach; na zapálenie ušnej blany bolo vefa ľudí nezdravých v Dubnici. Na egyptskú očnú nemoc na takzvanú trachomu je v Trenčianskej vo 12 obciach 92 ľudí chorých. Na zmeravenie krku v Ladoch pri Beluši zomrelo tieto dni dieťa jedného robotníka.

Zlomil si nohu. F. H. píše: Sučiansky obyvateľ Ján Menich vozil drevo na železničnú stanicu v Sučanoch (turč. stol.). Ako nakladali drevo do železničných vozňov, jedno brvno náhodou spadlo na Menichovu nohu a mu ju i zlomilo. Zaviezli ho do nemocnice v Turč. Svätom Martine.

Pustošiaci víchor. V Carihrade tieto dni zúrili tak obrovský víchor, ktorý strážnice sultánovho paláca hodil do mora. Dvaja žandári prišli o život a ôsmi boli ranení. Dom správcu cisárskej porcelánovej fabriky bašu Hassidu sa srútil a zabil bašu. Krem toho viacerých členov bašovej famílie rummy domu povážlivo ranily.

Nešťastie na vlaku. Na rýchliku, ktorý šiel tieto dni z Krakova do Lvova udalo sa nešťastie. Jedon mladý cestovateľ stál pri dverách vozňa a díval sa na vidiek. V tom sa náhodou dvere otvorily a nešťastník vypadol z vozňa. Mladý človek dostal sa pod kolesá, ktoré ho rozmliazdily. Nešťastník volá sa Rudolf Filipov ky, jeho otec je uradníkom jednej viedeňskej dvornej a štátnej tlačiarne.

Nehoda fabričného robotníka. Robotníka turčiansko-sv.-martinskej celulosovej fabriky Jána Ocskaya minulú dni zachytil remeň na stroji. Robotníci pospíechali 18 ročnému mladíkovi na pomoc, no pokým ho vytiahli z pod kolies stroja, ľavú nohu už mal zlomenú a horné telo už veľmi strašne dokaličené, takže nešťastný sotva ostane pri živote.

Zošalel majster šermovania. Viedeňský majster šermovania Ján Hartl náhle zošalel, tak že ho museli odviezť do dolno-rakúskeho blázincea.

Preložené jarmoky. Tohotoročného jarmoky v Svidniku miesto 2. augusta, 21. septembra a 26. októbra budú sa odbývať 3. augusta, 20. septembra a 26. októbra.

Spolkové zprávy. Budapešiansky Kat. Delnícky Kruh bude vydržiavať slávnostné ročité valné zhromaždenie dňa 25-ho júna popoludní o 5-ej hodine vo svojej miestnosti záhradovej (VIII., Mária Terézia tér č. 16.), na ktoré sa ct. členovia i hostia úctivo povolávajú. Podrobnejší program rozdávať sa bude pri kostole jozefovskom, taktiež u pp. Karmelitov. *Správa Kruhu.*

Neziderské jazero, ktoré bolo už zamočarené a vyschýňalo, razom nabralo vody v miere neočakávanej. Už zase veselo plavia sa članky a plachtové loďky po jazere a zjavilo sa aj mnoho rýb, už od dávnejška postrádaných. V týchto okolnostiach vari upustia od myšlienky odvodniť jazero.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá-liž je spofahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a sice veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spofahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, ale *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Výbuch v jednej lekárni. Ťažká nehoda stihla 15. t. m. popoludní hlavnomestského lekárnik Kolomana Tótha, ktorý na rohu Kerepešskej cesty a Sip ulice má svoju lekárňu. Lekárnik skúmal chemické látky, pričom pomiešal viac látok, ktoré odrazu vybuchli. Koloman Tóth sa na tvári, na rukách a na spodnom tele nebezpečne popálil a popálil sa aj provisor Béla Nagy, ktorý lekárnikovi pri experimentovaní pomáhal. Hneď privolali dobrovoľných ochrancov, ktorí obviazali Tóthovi rany a odviezli ho do nemocnice Bethesda.

Nešťastie na pohrabe. V obci Semil (Česko) na pohrabe statkára Nováka udalo sa veľké nešťastie. V tej izbe, v ktorej bola rakva a trúchliace obecnstvo, prerútila sa podlaha a v izbe sa nachádzajúci ľudia aj s mrtvým padli do pivnice, zpomiedzi ktorých mnohí boli ťažšie ranení.

Vstala z mrtvých. Nie každodenný prípad sa udal minulé dni v jednej malej obci v udvarhelyskej stolici (Sedmohradsko). Vdova po Jánovi Bencovi po dlhšej nemoci odobrala sa na večný odpočinok. Prehliadač mrtvol preskúmal zosnulú a pekne-rúče vystavil úradné písmo, že stará Bencová zomrela. Vystrelili teda mrtvolu, okolo nej zažali sviece a staré ženské oplakávaly nebohú. Odrazu mrtvá si sadla. Staré ženské div nespady z ňoh,

keď videly, že nebohá strhla ručník, ktorým mala podviazanú hlavu.

— Nuž a vy čo tu robíte? — pýtala sa Bencova jednej ženskej.

— Vás oplakávame! — znela odpoveď.

— No veď vás ja naučím, jako ma máte oplakávať, — skríkla starena.

A v tom vyskočila z rakvy, chytila v kúte metlu a vypratala smútiace baby, že sa im len tak prášilo na chrbáte. Nebohá žije po dnes a dobre sa cíti. Proti prehliadačovi zaviedli trestné pokračovanie.

Samovražda. V Prešporke tieto dni zastrelil sa jurista Ladislav Melesiczky, ktorý pochádzal z poprednej trenčianskej rodiny. Zanechal list, z ktorého možno tušiť, že sa stal obeťou amerického súbója.

70.000 korún v hrobe. Zvláštny prípad sdeľujú z obce Egregy (st. Szilágy). Asi pred týždňom zomrel tamjší obyvateľ Šimon Ruzs, ktorý ešte počas Bachovej äry bol úradníkom a vtedy aj zbohatnul. Neskôr sa utiahol a zaoberal sa s úžerníctvom. Starý človek, ktorý bol už 70ročný, v poslednom čase veľmi utiahnute žil a zanechal aj úžerníctvo. Len jednu starú slúšku mal pri sebe a nerád bol, keď ho aj jeho príbuzní navštívili. Minulý týždeň porazilo starca na srdce, následkom čoho naskutku zomrel. Rodina Ruzsova už ho nenašla pri živote a k najväčšiemu podiveniu v dome starca nenašli ani toľko peňazí, za ktoré by ho mohli poriadne pochovať. O pár dní po pohrabe vrchnosť upovedomila rodinu starca, že Ruzs zanechal po sebe testament, ktorý po této dni otvorili. Z tohto testamentu dozvedeli sa dedičia, že starec zanechal im asi 70 000 korún hotových peňazí, ktoré on zašiel za futro svojho čierneho kabáta. Dedičia hneď šli hľadať čierny kabát a vtedy im síšlo na um, že čierny kabát obliekli na mrtvého Rusza a s ním ho i pochovali. S dovolením vrchnosti otvorili hrob Rusza a za futrom kabáta aj našli spomenutých 70.000 korún.

Elektrické osvetlenie v Trenčíne V Trenčíne chcú sriadiť elektrické osvetlenie. V tejto záležitosti utvorilo sa konsorcium, ktoré minulé dni vydržiavalo vo veľkej sieni stoličného domu poradu. Na porade uzavreli, že založia účastinársku spoločnosť s kapitálom 200.000 korún, aby výdavky nového podniku boly zaokryté. Nominálna cena jednej účastiny bude 1000 korún.

Návšteva kúpeľov. V Trenčianskych Tepliciach dľa poslednej 8. júna vydanej zprávy bolo posavád 1160 kúpeľných hostov. Lanského roku v tom istom čase bolo tam 1115 kúpeľných hostov, teda tohto roku o 45 hostov

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičku už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5⁰/₁₀₀ a na 4¹/₂⁰/₁₀₀-tové požičky bez všet- kého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

viac. — V Piešťanských Tepliciach do 8. júna bolo dovedna 2109 kúpeľných hostov. V posledných dňoch príde do Piešťan každý deň asi 100 hosfov. — V Sliači (stolica zvolenská) do 2. júna bolo 64 kúpeľných hostov.

Šťastná obec. Knieža Mikuláš Eszterházy od radosti nad tým, že sa mu narodil syn, prisľúbil obci Léka (st. vas), že tam dá sriadit elektrické osvetlenie, vodovod a krem toho dá postaviť na vlastné trovy medzi obcou a mestom Kőszeg elektrickú železnicu.

Zavreli ju do kostola. Manželka Jozef Nikscha, obyvateľa obce Trnove (st. trenčianska) často sa chodila modliť do starého dreveného kostola pri obecnom cintoríne. Minulé dni náhodou zavreli za ňou dvere a len na druhý deň ju našli. Tam ležala na dlažbe, blízko truhly, ktorú upotrebovávajú pri smútočných službách Božích. Nešťastná ženská v noci zošalela v kostole.

Búrka a ľadovec. Vo Veľkých Topolčanoch (stolica nitrianska) a na okolí bola veľká búrka a padal i ľad. Do fary uderel hrom a na stenách visiace obrazy porúchal, ale neusmrtil nikoho. Ľadovec narobil v chotári veľké škody. — V obci Vysoká (st. trenčianska) bola tiež veľká búrka. Ľad zbil veľa obilia, tak že chudobné obyvateľstvo obce utrpelo značné škody.

HOSPODÁRSTVO.

Stav sejby a úrody.

Neni pre hospodára zaujímavejšej zprávy, ako je zpráva o stave sejby a úrody. Z takýchto zprávid vidí hospodár aká úroda môže sa očakávať po celej krajine. Môže si z tohoto úsudok urobiť o tom aké ceny môže docieľit i so svojou vlastnou úrodou. Z tejto príčiny podávame teda zase zprávy aké na krajinsko-hospodársky spolok dorazily do 15. júna. Znejú zprávy tieto nasledovne: *Arad*, počasie je od niekoľko dní chladnejšie, dážď čo častejšie prší, dobre účinkuje na lúky, pasienky, kukuricu a krumpľe. *Baja*, počasie veľmi pohodlné, pršalo cez dva dni, sejba sa popravila. Žito už odkvitlo, raž zraje, ovos je riedky a plný repicou; kukuricu už všade ohrnuli; vinice a ovocné zahrady pekne stoja. *Barcs*, po celom okolí očakávajú vôbec dobrú úrodu. *Békés-Csaba*, následkom dážďov popravila sa sejba. Žito, jačmeň a ovos sľubujú slabú strednú úrodu. Po mnohých stranách dá jedon joch, sotva toľko čo sa doň zasialo. Krme je málo, ačpráve sa včul po dáždi trochu popravila. *Eszék*, po celom okolí očakávajú dobrú úrodu. *Érsek-ujvár*, podzimná sejba stojí výborne. Jačmeň tiež dobre stojí. Miestami zvalilo sa obylie. Cukrová repa, kukurica a krumpľe pekne stoja. Sena bolo dosť. *Győr*, obylie doposiaľ všade pekne stojí, tieto dni byly ľahké teplé dážde. *Kaposvár*, pršalo pol dňa, obylie sa zotavilo. Horúčosti

prestaly, úroda bude dobrá. *Kecskemét*, následkom pohodlného počasia zotavilo sa obylie. V celom okolí mesta očakávajú dobrú úrodu. *Kassa*, od minulého týždňa bolo viacej dáždu po celom okolí, následkom čoho sejba všade dobre stojí. *Léva*, následkom hojných dážďov, až len daké elementarné nehody neprídu, zo všetkého očakávať možno dobrú úrodu; seno sa včul kosí a bude ho hojne. *Losonc*, podzimná a jarná sejba, je vôbec dobrá. *Miskolc*, počasie jednostajne zamračené a chladné. Behom sedem dní pršal každý deň dážď. Žito sa zvalilo, klásky sú slabé, raž trochu lepšej stojí. Jačmeň brandovie; ovos, kukurica, krumpľe a fazula dobre stoja. Sena bude veľmi málo. *Moson*, dážde kukurici veľmi osožily, zbožie ale sa zvalilo. *Nagy-Becskerek*, dážde minulého týždňa veľmi osožily obyliu. Žito nie rovnako stojí, niekde má hrubé klásky a je husté, inde zas má slabé klasie a je riedke. Pri dobrom počasi možno prostrednú úrodu očakávať. Ovos dobre stojí, kukurica sa zdvihla. Vinič kvitne, zeleniny sľubujú dobrú úrodu. *Nagyszombat*, úroda bude po celom okolí veľmi zodpovedná. *Nagyvárad*, časté dážde veľmi dobre účinkovaly na jariny. Pri podzimnej sejbe, majú vplyv len na vývin zrna. *Nyitra*, následkom pohodlného počasia obylie, kukurica a krumpľe opravujú ku najkrajším nádejám. Teplé ľahké dážde minulých dňov, dobre účinkovaly zvláste na cukrovú repu, ktorá trochu bola zaostala. Minulého týždňa padol ľadovec, neurobil ale veľkej škody. Vinič sa veľmi pekne vyvíja, ovocia bude málo, bo ho chrústy zkazily. *Nagy-Kanizsa*, žito sa trochu popravilo, miestami je ale veľmi riedke. Klasie je pekne, miestami odkvitlo, z jedného jutra očakávať možno 6—7 metr. centov. Pri raži, ponevác včas kvetu vetry dudy, z jedného jutra očakávať možno len asi 6 metr. centov. Jačmeň a ovos dosť dobre stoja. Kukurica a repa sa popravila. Sena a inej zelenej krme je hojno. Vinič sa pekne ukazuje. *Pápa*. Počasie je chladné, jednostajne prší, až dážď neprestane skoro, narobí veľkej škody v obyliu, po lúkach a vo viniciach ktoré teraz kvitnú. *Pancsova*, žito už odkvitlo, pekne stojí. Jačmeň dozreje o desať dní. Ovos a kukurica pekne stoja. *Szentes*, úroda bude čo sa myslieť môže najhoršia. *Szatmárnémeti*, časté dážde dobre účinkovaly na obylie. Seno vôbec pozvážané, bolo by dobré, je ho ale málo. *Sopron*, podzimná a jarná sejba dobre stojí, počasie chladné. *Ujvidék*, doposiaľ možno tú najlepšiu úrodu očakávať. *Versecz*, počasie chladné s vetrými. Z jedného jutra očakávať možno 4—5 metr. centov. *Zenta*, chladné chmúrlivé počasie veľmi dobre účinkuje na obylie. Podzimná sejba a jariny sľubujú tú najlepšiu úrodu. Repica je slabá. Vinič, krumpľe a repa dobre sa ukazujú. Ovocia bude málo, marhul a breskyň žiadnych. *Zalaegerszeg*, dážde veľmi zahatily zväžanie sena a krme. Žitá a raže sa zvalily. Repica dozrieva. Kukuricu a krumpľe nemožno okopávať a ohrň. f. preto zaostaly. Pritomne sú výhľady na lepšie počasie.

Krajinského spolku včelárskeho

výbor držal svoje riadne zasadnutie pod predsedníctvom grófa *Aladára Zichy*. Gróf Aladár Zichy, predseda tiež

aj ľudovej strany, zahájil zasadnutie toto s rečou, v ktorej prosil všetkých prítomných aby dľa svojej možnosti zo všetkých sil napomáhali tento pre ľud veľmi užitočný spolok, aby on šlechetným úloham svojim v každom ohľade zodpovedať mohol. Vidia z tohoto ľudáci, že veľa-zaslúžený predseda ľudovej stránky stará sa nielen o politiku lež i o všetko čo ľudu osoží. Včelárstvo ale v každom ohľade osoží ľudu. Treba teda tento prameň istého hospodárskeho osohu viviňovať predovšetkým ľudákom.

Vyzvanie stranivá značenia akcií.

Ten živý peňažný a úverkový obeh, ktorý v posledných rokoch v okrese prievádzkom badáme, zvláštne ale tá okolnosť, že v jedinom prievádzkom peňažnom ústave, nevyhovujú — bez ohľadu na osobu — požiadavkam úver — hladajúcim, pohla nás k tomu, aby sme v Prievidzi jedon nový peňažný ústav založili.

Hlavný cieľ náš je: aby ústav tento — bez ohľadu na osobu — každému, kto sa k nemu o požičku obráti, primerano k jeho hmotným pomerom, a kreditu, dal požičku na malé úroky, a zvlášte, aby všetky druhy tohoto oboru chytré a pri ľavných podmienkach pre stránky prekonal.

Všeobecnej potrebe chceme teda vyhoveť, keď ústav tento zakladáme a to pod názvom «Prievádzká hospodárska ľudová banka» s ústrojnou akcionárnej spoločnosti. A aby akcie naše aj chudobnejší mohli si zaopatriť: cenu jednej akcie určili sme v hodnote 50 korún.

Vypustíme 2000 akcií po 50 korún, čo sôdporuje 100.000 kor. základine. Každý ten, ktorý značiť si chce akcie banky, povinný je pri podpise 10% hodnoty jich zložiť do ruky toho, u koho hárok podpísal; 20% ceny akcie platiť bude behom 15 dní po základnom válnom shromaždení; ostatných 70% ale — rátajúc od dňa válného shromaždenia 4% od týchto peňazí — do 1. septembra roku 1905. bude sa platiť u p. Štefana Kmetyko prievádzkeho občana a pokladníka ľudovej banky, z čoho on kvitanciu vystaví.

Kto termíny tieto zamešká stratí tých 10%, ktoré zaplatil pri značení akcií. Od každej akcie platiť sa pri podpise 1 koruna na základné útraty.

Podpis skončí sa dňa 30. júna o 12 hodine na popoludnie. Zakladajúci výbor zadrží pre seba to právo, aby určil počet akcií pre tých, ktorí ich značia, a vymenovanie prvého riaditeľstva banky.

V Prievidzi, 3-ho júna 1905.

Zakladatelia banky:

Ernest Sporzon, Teodor Moser, Georg Adámik, Kálmán Brestyensky, Vincenc Hayek, Mihál Hojtš, Štefan Kmefko, Franc Kluch, Štefan Lévy, Ignác Lukáč, Tomas Luprich, Franc Roháč, Matej Sášska, Valent Vamó, dr. Desider Haitsch.

Súbežné vyzvanie. Uh. štátny ústav pre hluchonemých v Budapešti v nasledujúcom školskom roku prijme asi 45 nových žiakov. V prvom rade prijatí budú síce hluchonemí zo sidelného hlavného mesta a z jeho

okolia, v druhom rade ale prijmu sa z bár ktorého miesta našej krajiny takí hluchonemí, ktorí útraty vydržievania svojho zabezpečiť vedia. Ponevác prijatie do ústavu stáva sa dľa poriadku dorazenia zadaných prosbopisov, radno jest, aby patriční rodičia prosbopisy čím skôr doposlali. Ďalšie vysvetlenie a tlačené formuláre ku prijatiu potrebné zdarma zasiela na žiadosť správa ústavu. (Budapest, VIII., Mosonyi-utca 8. číslo.)

Zadovažujte predplatiteľov pre «Kreštan»-a!

DOPISY.

Gyekis.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane» uverejniť.

Ja už viac rokov čítam «Kreštana» a čakám ho netrpezlivo každú sobotu, aby som sa dozvedel z neho čo sa v našej krajine robí. Musím vyznať, že som mnoho rázy zarmútený nad tým, keď sa toho dočítam ako v nektorých miestach tupia a hania bludoverci našu svätú cirkev. Nedávno som čítal v «Kreštane» článok: «Heš kuvici». Z tohoto článku som videl, ako luteráni broja nielen proti nám chudobným lež aj proti našim vyslancom na sneme. Veru sa to aj v našej malej obci tak deje. U nás je katolíckych obyvateľov 60, luteranských ale len 16. Predsa ale keď príde daaká obecná záležitosť do otázky, luteráni vždy spolu držia. Katolíci sa odľahujú. Mali by sme si my katolíci tiež vždy spolu držať. Aj som čítal v Kreštane ako si majú katolíci právo svojej katolíckej školy brániť. My máme bohužiaľ štátnu školu, máme aj katolíka za učiteľa, ktorý je ináč dobrý a poriadny človek, ako som ale bol onekdy na skúške, to som tam všeličo čul, dietky aj pekne odpovedaly, no ale «Zdravas Maria» sa nemodlily. Či to nesmejú alebo čo? V katekizmuse ich vyučuje p. farár každý týždeň dva rázy. Ale by to len predsa peknej bolo keby sa naše katolícke dietky v tej škole bár je ona aj štátna, tiež i katolícke modlitby modlily.

Úrodu by sme mali chvála Bohu obstojnú; sena je dosť, zbožie tiež dobré len aby nás Boh i na ďalej od škody zachránil. Ľudia žijú u nás z furmanky v kráľovských horách, iní zas z ručnej práce; podaktorí oprobavali ísť do Ameriky, keď im tam ale ináč zakomandirujú ako sa im páči, navracajú sa domov. Len nedávno sa dvaja domov vrátili bez všetkého; cesta ich ale každého do 300 zlatých koštovala. Treba sa doma roboty lapíť, kto to urobí, ten to neobanuje. S Bohom. *Ľudák.*

Lutiša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavý týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane» uverejniť.

Cleveland. Ohio.

Dvojctihodný a velebný p. farár Lutišský!

Nech prijme vaša milosť pozdravenia najsamprv od milého Pána Boha a potom odomňa; tak vinšujem a prajem vašej milosti dobrého zdravia. S týmto dávam na vedomie, že čítajúc nášho obľúbeného «Kreštana»: s najväčšou pozornosťou sprevádzam vaše výkazy milodarov na váš stavajúci sa kostol.

No veru Vám to smútno ide; aj tie knižočky Vám slabo odchádzať musia; ale netraťte nádej, ešte sa nachádzajú dobrí ľudia, ktorí radi obetujú na takýto vznešený a chvalitebný cieľ Boží. Ja niže podpísaný som sa zaujal za Vás i zaviedol som sbierku medzi našimi krajanami čo sú tu v Amerike zo Zubrice hornej i delnej z Oravy. Navybieral som dohromady 50 t. j. pädesiat korún; ktoré posielam vašej milosti jakožto náš srdečný milodar na váš kostol. Prijmite od nás tak Vy ako i vaší farníci srdečné pozdravenia a nech Vám je tam Pán Boh napomoci, aby ste čím skôr ten kostol vystaviť mohli. Prosím naše mena čo sme na to obetovali «v Kreštane uverejniť».

A tak už nemám čo písať vašej milosti, len prosím za odpoveď. Keď Vás ešte ráz srdečne všetci čo sme na Vás kostol obetovali, pozdravujeme, zostaňte s Bohom do vašej lásky a modlitby sa odporúčajúc som Vám oddaný *Karol Kovalčík*, bývam 600 st. Clair Street v Clevelande.

Obetovali na lutišský kostol: Karol Kovalčík i s jeho manželkou 5 korún, Ján Glušák, František, Vendel Kuliarjak, Ignác Kadlubjak, Maria Štefanides po 2 koruny 50 halierov; Pavel Derda, Anna Derda po 2 koruny; Michal Zeglin, Ignác Moniak, Ján Moniak, Jozef Baniak, Jozef Buk, Anton Buk, Karol Lukašak, Ján Vojčak, Ján Mišinec, Ignác Karkoška, Georg Bedrony, Jozef Šolava, Ján Konik, Ondrej Štehura, Karol Zubrický, Jozef Špok, Ján Glodžak, Jozef Matias, Ján Fabriš, Jozef Koválik, Karolina Koválik, Karolina Koválik mladšia po 1 korune 25 halierov; Ján Šolava 1 korunu.

Začo všetkým tuto spomenutým úprimne ďakujem a Pán Boh zaplať a požehnaj v mene mojich chudobných farníkov privolávam. Spolu všetkých dobrých priateľov chudobného ľudu srdečne prosím, aby svoje milodary na chrám Boží lutišský — kde Ježiš Kristus vo veľkej chudobe prebýva — posielali. Láska Kristova hojne odmeni každú k nemu zaslanú obeť; lebo v Lutišiach je viac utisnutí na milodary — jako kde inde — kde sú veľké fary a zámožný ľud. «Bože pomáhaj a Matka nebeská neopúšťaj nás».

S hlbokou úctou sa značím a do lásky priateľov chudobného ľudu sa odporúčam.

Lutiša o. p. Ó-Besztercze (Trencsén vmegye.)

Ján Greben, farár lutišský.

Upozornenie.

Po viackrátovom upozornení našom, opätovne musíme žiadať našich velactených predplatiteľov, aby pri oznámení premeny bydliska nezapomenuli sdeliť nám aj najposlednejšie miesto prebývania svojho, lebo tým činom umožnia nám spešné a akurátne dopravenie časopisu na patričné miesto, kdežto v páde by toto oznámiť zameškali, expedícia naša nenie vstave poslať časopis na novú adresu patričných.

Administrácia.

Púť do svätej Zeme. *Ferdinand Kaizer*, predstavený kláštora františkanského a uhorsko-krajinský komisár svätej zeme (bydlo Budapešť II. okres Margitkőrút 23) s povolením kardinála knieža-primása a najvyššieho predstavenstva svojho rádu, povede púť do svätej Zeme. Púť táto pohne sa 28. a 29. augusta b. r. a pristaví sa v nasledujúcich mestách: Fiume—Ancona—Loreto—Ancona—Brindisi—Alexandria—Kairo—Alexandria—Jaffa—Jeruzalem—Betlehem—Jaffa—Neapol—Rím (audiencia u jeho svätosti Pápeža) Ancona—Fiume—Budapest. Útraty cesty (s bydlom, potravou, vodičmi atď.) obnášajú I. trieda 1150 korún, II. trieda 825 korún, III. trieda 545 korún. Jestli sa na cestu do 500 cestovateľov prihlási, budú útraty o jednu tretinu menšie. Prihlásiť sa možno do 20. júla.

***

Púť do Maria Stein. Katolícki veriaci z hlavnomestského chrámu Jozefovského usporadujú púť na milostné miesto *Maria Stein*. Dňa 2. júla ráno o pol siedmej hodine pohne sa táto pútna processia z farského chrámu sv. Jozefa. Na milostnom mieste sprievodca púte slúžiť bude sv. omšu a držať bude kázeň, popoludni litánie. Po litániach navráti sa processia domov. Ku tejto pobožnosti povolávajú sa všetci veriaci a ctitelia marianský slovenského jazyka, z farnosti sv. Jozefa, z Ujpeštu, z Kőbányi a z kostola františkanského. V čas neřiaznivého počasia odloží sa púť na 16. júla. S náležitou úctou *Vincenc Jonec*, spevár.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

J. P. Dubodiel. Ďakujeme pekne za dopis. Mnoho nám toho dochádza. Včul ale už aj Váš uverejníme. Teší nás že «Kreštana» čítate. Ráďte ho ale tiež odporúčať všetkým známym a priateľom. Boh s nami a zlé preč!

A. J. Jablonka. Včera pozde došiel. V budúcom čísle sa uverejní, len sa trochu musí obrúsiť. Budete spokojný. Prosíme i ďalej o vašu priazeň.

Kreštania, kupujte len u kreštanov!

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Katolícka Budapešť. Práve teraz vyšla z tlače jedna maďarská knižka pod názvom: «*Katholikus Budapest*». V tejto knižke nájdete dopodrobna opísané všetko to, čo sa len katolíckeho v Budapešti nachádza. Kolko je tu kostolov, kolko kláštorov, kde a kedy konajú sa bohoslužby a v akom jazyku, kde sú katolícke sirotince, útulne, nemocnice, ústavy pre chudobných, kde má sa obrátiť robotník alebo slúžobná: všetko toto a mnoho iného poučného nájdete v nej. Kto je v Pešti neznámy, keď príjde sem, kde sa môže v tej alebo v onej záležitosti obrátiť. Preto by bolo potrebné, aby každý duchovný a každý kat. kruh mal túto knižku pri ruke, žeby mohli v páde potreby dobre poradiť takým, ktorým treba je do Pešte cestovať. Knižka táto má 143 strán a obsahuje veľmi mnoho obrázkov o kostoloch, školách peštianskych atď. Cena jedného výtisku je 1 koruna. Hlásťe sa, čo znáte maďarsky o túto knižku takto: «*Regnum Marianum*». *Budapest, VII., Damjanich-utca 50.*

«**Posol božsk. Srdeca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdeca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov.

Choré deti a kto z mladi zvieratka mučí, ten sa ľudí mučiť učí. Dve rozprávky. Spísal August H. Škultéty. Vydal J. Gašparik, knižný a papierový obchod v Turč. Sv. Martine.

Ježiš priateľ dietok. Spísal Štefan Janovčík, farár v Likavke. Piate vydanie. Odporúča sa dôst. farským úradom a všetkým ktorých sa týka. K dostaniu za predosť ceny výlučne u V. V. Herle, knihárstvo. Lipt. Ružomberok.

Listy Svätého Antona. Poučno zábavný mesačník náboženského obsahu. Cieľom rozširovania úcty svätého Antona Paduanského a dobrého diela chleba chudobných odporúča sa všetkým veriacim. K dostaniu Budapest, VIII., Sándorfőherczeg-u. 36. Predplatné na celý rok pre Europu 2 koruny, pre Ameriku 3 koruny.

Životopis sv. Alojza Gonzagy S. J. Redakcia «Posla b. Srdeca J.» obstarala sa o nové vydanie Života sv. Alojza. Životopis tento je v každom ohľade odporúčania hodný. Opísané v dielci udalosti svätého vyobrazujú sa 30 obrázkami milým, zaujímavým spôsobom. Starí a mladi budú ho zarovnak s veľkým ošohom čítať. Cena (navzdor toľkých obrázkov) mäkkoviazaného výtisku 50 halierov krem pošty. Tvrdé pekne viazaného výtisku 70 halierov. Pre Ameriku a Rusko: máko 60 halierov, tvrdo 80 halierov. K dostaniu v Trnave.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVII. 1905. — Číslo 3—4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 K. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Karol Salva v liptovskom Ružomberku.

Pútnické miesto: Višnové. Sostavil J. Buday. Vydal Alexej Frátrik, farár vyšnovský. Cena 10 halierov.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehladne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlive pestujú, my všetranne ale sme v nich hodne zostalí, odporúčame čo najvrebnejšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčíka, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične sostavená a osozná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

Život blah. Krescencie, člena tretieho radu sv. Františka. Velice milý a podivuhodný život na 50 stránach s 10 peknými obrázkami. Vydáva redakcia «Posla b. Srdeca J.» v Trnave (Nagyszombat, Pozsonym.) Cena: 12 krajciarov (24 halierov) krem pošty. Odporúčame ju všetkým, menovite údom III. radu sv. Františka.

Dejiny milostivého miesta P. M. v Malej Veske. Dostať: Edvard Bulický, knihár v Košiciach (Kassa) za 20 halierov, s poštou za 29 hal. Pri objednaní viac výtiskov lacnejšie. Odporúčame.

Malé Hodinky k úcte najsvätejš. Srdeca Ježišovho. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdeca Ježišovho» III-tie vydanie, v Trnave (Nagyszombat), cena 4 haliere.

«**Lacík**» rozprávka. Napísal August Horislav Škultéty. Tlačou a nákladom J. Gašparika, knihkupca a hníhtlačiara v Turčianskom Sv. Martine, u ktorého sa predáva po 10 halierov. Táto rozprávka je veľmi poučná pre rodičov, aké zlé následky má keď si svoje dietky zle vychovávajú. Knižočku túto vrele odporúčame.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 18.30—18.95, peštianska K 18.25—18.80, belehradská K. 18.25—18.85, banátska (77 kilogramová) K. 18.10—18.85. — *Raž:* K. 14.70—14.90. — *Jačmeň* na krm K. 14.35—15.20. — *Ovos:* prvotriedny 14.50—14.90, druhotriedny 14.30—14.50. — *Kukurica:* K. 15.15—15.30. *Repica:* K. 22.50—23.00. — *Proso:* K. ————

Telegram!

Sukne lodenové, polovlnené, rôznych a stálych barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20.1 zl. 25 kr. vyrábí a dobírkou zasiela: **Adolf Jelinek** v Lisku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodíci se zboží buď v ymením, aneb vezmu zpet a pen ízevratím; nespokojenosť vylou-čena! — Do 5 Kg. balika se vejde 7 sukni! Vzorky zdarma franco!

Žiadajte si cenník.

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté illustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov

HANNSKONRÁD

I. hodinová fabrika a exportní obchod

= **BRÜX No. 1493.** (Česko.) =**SCHICHT-MYDLO**

„Jelen“ alebo „Ključ“
so známkou.

Najlepšie a najvýdatnejšie a tak aj najlacnejšie mydlo. Bez akýchkoľvek škodlivých čiastok!

Všade k dostaniu!**Všade k dostaniu!**

Pri kupovaní ale obzvlášťe na to pozorujme, aby každý kus mydla opatrený bol názvom „Schicht“ a s jednou hore označených ochranných známok.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s akou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-É,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kós generála Devetta

Ceny kopy generála Devetta 65 70 75 80 85 90 95 100 cm.
z delovej ocele sú: 95 kr. 1 zl. 1 zl. 05 kr. 1 zl. 10 kr. 1 zl. 15 kr. 1 zl. 20 kr. 1 zl. 25 kr. 1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí.) Prává novota! Vyznačená koša zfhajúcim klúčom 20 kr. «Diadal» náčinia ku nakutín, kladivko, a penka 85 kr. Amerganský brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle sa so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od výšmenovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Zdravie!

Mnohokrát vidíme bohatých, ktorým závidí celý svet, doma však stonú a ponosujú sa, bo im chýba zdravie. Vzdor tomu ľudia najmenej dávajú pozor na zdravie. Človek vôbec len vtedy váži si zdravie, keď on prišiel.

Drahý čitateľu! Ako dobrý gazda vždy svedomite obrába rolu svoju, aby mu čím lepšej úrody doniesla, tak by aj rozumný človek vždy pečlivo bdel mal nad svojim zdravím a dobrý, posilňujúci a občerstvujúci liek vždy by mal po ruke mať, a z času na čas ho potrebovať aj keď je zdravý, bo je to múdrejšie k udržaniu zdravia málo peňazi obetovať, ako utratené zdravie nesmiernymi bolesťami a obeťami chcieť si nahradiť. Pomyslite si len na hrozné bolesti a trápenia, ktoré trpia ľudia na prsá, na žalúdok, na látku, dychavicu, krče, lúpanie, klopanie srdca, kašeľ atď. Koľké bolesti zapríčiniuje nám bolenie zúdok, alebo hlavy. Či by človek nemal byť povďačným, keby si vedel pomôcť proti týmto trápeniam? Buďte teda milí čitatelia obozretní, a už zavčasu dávajte pozor na vaše zdravie. Hlavná vec je, dobrý liek domáci vždy pri ruke mať, a potrebovať ho k udržaniu zdravia a k zastaveniu veľkých bolesti. Takýto liek domáci je v prvom rade, ten už tisíckrát pochválne spomenutý Elsa Fluid.

Pomiesame-li Elsa Fluid s vodou a umývame tým oči, tvár, čelo, sluchy vtedy upevňuje sa koža hlavy, zrak očí posilňuje sa ako vobec liek tento posilňuje účinkuje na všetky nervy naše. Nezďychajme a nelamentujme preto nad bolesťami na rukách, nohách, neponosujme sa na lúpanie, klanie, opuchliny, na bolenie zubov, vôbec na bolesti, ktoré zapríčiniuje nám zmena počasia, prechladnutie, fah povetria, vlhké bydlie, lež potrebujeme Fellerov Elsa Fluid a uvidíme, že po krátkom natieraní bolestné údy naše spevnia. Kto každodenne potrebuje Fellerov Elsa Fluid ako vodu na usta, toho nikdy zuby nebolia.

Nesčíselné dopisy nám svedčia o tom, že Fellerov Elsa Fluid utišuje bolesti, ulevuje krče, hojí, nemocné plúca, rozsahuje šľajm, zastavuje dávenie a mdloby, bolesti, ktoré spôsobia jedlá zkažené, veľmi horúce, alebo veľmi studené utlačuje, zväčšuje chuť k jedeniu a trovenie, kašeľ znižuje, nočné potenie zastavuje. Fellerov Elsa Fluid nemá v sebe žiadnej škodlivej látky a mnohí ľudia nevedia dosť prenachváliť jeho pôsobenie, keď ho vodou smiešajú a to potom ako vodu na rany potrebujú, bo nič nezastavuje tak chytré bolesti zmrzlých alebo pri mnohom chodení poranených nôh nič tak isto neutlačuje potenie nôh, ani nič tak chytré nehodí svetlé flaky, spôsobené pádom alebo úderom, ako Fellerov Elsa Fluid. Liek tento z utrúpených údok vyfahuje horúčosť, prekáža nakazenie, svrbenie a páľivosť. Ako očisťujúca, obkladková voda na rany hodí sa nadevšetko. Po unávenom chodení, po slabostách zapríčinených trasením srdca, dychavicou, hlavobólom prospešne účinkuje natieranie Elsa Fluidom.

Kde toľko vyznačenia je, v tom môžete i dôverovať, nadovšetko, keď vám sdelíme že v Štubici číslo 18 (stolica Záhreb) 60.000 dopisov povďačnosti dostal zo všetkých končín sveta.

Žigmund Geresy policajta voditeľ trupu s Košic nasledujúce píše: Čo familiárny otec 5 týždňov som bol v posteli ležiaci nemocný, na ukrutný srdcový krč som trpel, ťažko som dýchal, obličkové bóle, kašľanie a klanie ma trápili.

Len čosom počal Fellerov Elsa-Fluid užívať, už som cítil, že všetky tieto bolesti klesnú počali a po užívaní dvoch týždňov už som zas spisbu moju mohol započat. Konečne Karol Palkovits panský uradník z Béla p. p. Ípoly-Pásztó v jeho liste nasledujúce píše: Pri pilnom a usilovnom potrebovaní Jejich Elsa-Fluidu 4 ročná žalúdková nemoc moja prestala. Vrele každému odporúčam ten, a môj dom bez Elsa Fluidu nikdy nebude.

Že však aj páni lekáry spokojní sú s Elsa-Fluidom, to dokazujú nasledujúce výpovede jednotlivých lekárov ktoré tu uvádzame: Blahorodý pán lekárnik Eugen V. Feller v Štubici, kostolná-

ulica číslo 18 (Záhrebská stolica). Na správenie moje s vypusteným Fellerovim Elsa-Fluidom veľmi dobré ciele som dočiahol. Nech ráčia mne navedenie dať cenu aj najväčších fláš. Gottlieb Popper cis. a kr. štátny doktor, Komatau.

No však ct. čitateľa, že takéto výjavy a vyznačenia tých, ktorý Fellerov Elsa-Fluid upotrebovali najopravdivejšie dokazujú, že Fellerov Elsa-Fluid je najlepší a opravdove vyprobovaný domáci liek. Aby ale milý čitateľa zdravie vaše s upotrebovaním liekom týmto ste si udržali, neomilne potrebné je, aby pri zaopatrení Fellerovho Elsa-Fluidu opatrný ste boli a hlavne na ochranou známku aby pozorovali a aby na každej fliaške podpis Feller na nej stál. Nenechajte sa s ponášajúcimi názovami sa odstrániť, jako napríklad: Luisa-Fluid, Gold Else-Fluid, Salvátor-Fluid, Horgony-Fluid, Índa-Fluid atď.

K tomu ešte tento výborný domáci liek je tak lacný jako zriedka nejaký druhý. Je pravda, že menej jako 12 malých alebo 6 dupľa fliaš poslať nemožné je, lež zaznačte ti lacné ceny, keď 12 malých alebo 6 dupľa fliaš objednáte — tak len 5 korún treba platiť franco a bez všetkých druhých vydavkov, cena 24 malých alebo 12 dupľa fliaš je 8 korún 60 hall. Keď 36 malých alebo 18 dupľa fliaš objednávať tak za tieto 12 korún a 40 hallierov treba platiť, 48 malých alebo 24 dupľa fliaš cena je 16 korún. Keď ale na príklad viacery spolu 60 malých alebo 30 dupľa fliaš objednáť tomuto cena je len spolu 20 korún. Nuž teda aby tento výborný domáci liek všade bol uvedený a aby si ten aj najchudobnejší človek mohol objednať, ponechané je, že žiadne počtovné utraty a inšie výdavky netreba platiť — keď rovno u Eageny V: Feller v Štubici, Kostolná-ulica 20. (Záhrebská stolica) objednáť, vzacne je do pozoru aj to, že pri každom opakujúcom tucte 1 fliašku Feller Elsa Fluidu za darmo dostanú.

V druhom páde upozorníť chceme čtených čitateľov i na druhý liek domáci Eugena V. Fellera a to sú jeho znamenité Rhebarbara Esla pilulky k prehnatiu. Tieto Elsa pilulky pôsobia isto, a majú preto prednosť nad všetkými pilulkami. Pilulky tieto účinkuju už po niekoľko hodinách, keď príjemno prehánajú, stolicu tvrdú usporaduju chuť k jedeniu zväčšujú, náklonnosť k dáveniu zastavuju, hnusenie pred jedlami utlačuju, zvlášte príjemno daju sa užívať pri zlom trovení, zdutí, kyslom grgani, záhe a v podobných pádoch. Kto riadne užíva tieto Elsa pilulky nikdy netrpí na tvrdú stolicu. Napodobnení treba sa však chrániť. 6 škatuliek franco a kamkoľvek stojí 4 koruny a 12 škatuliek 7 korún 60 hal.

V treťom rade upozorňujeme čitateľov na jednu zvláštnu okolnosť. Ošipané 200 kilogrammov ťažké, kravy čo dávajú mlieko ako smätánka, ohnivú kone zdravý hyd, všetko to môžeme mať, keď upotrebojeme chýrny Fellerov krmný prach s ochrannou známkou «Elsa». Prach tento treba lichve každý deň ku krme dodávať. Tento prach pozdvihuje chuť lichvy ku žraniu, pôsobí na žalúdok zosilňuje svaly, následkom čoho lichva tučne, tak že za ňu vyššiu cenu docieliť môžeme, utišuje kašľanie, krče a zahatuje všemožné vnutorné výrosty. Krmný prach, miešaný s Fellerovým Elsa Fluidom odporúča sa upotrebovať nadevšetko k zahateniu úpadku. Dávame ho vôbec lichve, ošipaným, ovcám, kozám, kravám, týmto posledným množi a popravuje mlieko, zvlášte v čas zmeny krme. Bálik i koruna jestli sa objednáva spolu s Elsa-Fluidom. Bez Elsa-Fluidu treba na ráz aspoň 4 báliky objednať čo potom s poštou koštuje 5 korún.

Upozorňujem ešte ráz, že všetky tieto dôrobky len vtedy sú pravé, keď ich objednáme rovno u dorabateľa a list náš adresujeme nasledovne: Eugen V. Feller Štubica číslo 18. (Stolica Záhrebska).

Sklady sú v Budapešti u Török József gyógyszertára, Dr. Egger «Nádor» gyógyszertára.

Konečne prajem ct. čitateľom mnoho šťastia.